

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ

ΤΙΜΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ.

- Εν Τραπεζούντι μετζ. 3.
- Εν ταῖς ἐπαρχίαις. " 4.
- Εν τῷ ἐξωτερικῷ " 5.

Ο ΕΚΔΟΤΗΣ
Δ. ΞΙΦΙΔΙΝΟΣ.

· Εν Τραπεζούντι τῇ 10ῃ Ὀκτωβρίου
1881.

· Ἡ Συνδρομὴ
προπληρωτέα.

· Ἐκαστον φύλλον τιμᾶται
παράδ. 60.

ΑΝΤΑΛΛΑΣΣΕΤΑΙ ΜΕΤΑ ΠΑΝΤΟΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ ΛΟΓΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ

ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΙΩΝ.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΛΛΙΩΦ.

Μαθητὴς τοῦ Ἡλία Κανδήλη ἐν Χερσῶνι καὶ διαδεχθεὶς αὐτὸν ἐν τῇ σχολαρχίᾳ τοῦ Φροντιστηρίου μετὰ τοῦ Γεωργίου Στρατηγοπούλου, Πελοποννησίου, μαθητοῦ καὶ τούτου τοῦ αὐτοῦ λογίου ἀνδρός. Ἦτο δὲ ὁ Θεόδωρος οὗτος κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς ἐκ τῶν τότε Ἑλλήνων προσφύγων οἵτινες πανταχόθεν συνέρρεον εἰς Χερσῶνα. Ἐδίδαξε δὲ ἐνταῦθα ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ ἐπὶ τέλους

ἀσπαθθεὶς τὸ ἐμπορικὸν στάδιον ἀπέκτησεν ἱκανὰ χρήματα, ἀλλ' ἀποθάνων ἄγαμος οὐδένα ἀφῆκε κληρονόμον· καὶ οὕτω διεσκορπίσθη ἡ περιουσία αὐτοῦ ἐκτὸς μέρους τινός δοθέντος εἰς τὸ Φροντιστήριον Τραπεζούντος καὶ εἰς τὴν Μοῆν Βαζελῶνος καὶ Σουμελάς.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΟΜΗΝΟΣ.

Καταγόμενος ἀπὸ ἀρχαίας τῆς Τραπεζούντος οἰκογενείας, υἱὸς Ἰωάννου Δομνηνοῦ, παιδευθεὶς δὲ ἐν ταῖς τότε ἐπιπαιδείᾳ ἀκμαζούσαις Μοναῖς ἔλαθε καὶ τὸ ὀφθίμιον τοῦ Σκευοφύλακος· χρηματίσας

δὲ καὶ ἄριστος μουσικός, συνέγραψε πολλὰς ἀκολουθίας πολλῶν ἁγίων καὶ κατὰ τὸ 1762 ἱστορίαν τῆς μονῆς Σου-μελᾶ. (*)

ΣΑΒΒΑΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑΝΣ.

Λόγιος Τραπεζούντιος τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος, ὁθείς τὰθεμέλια τοῦ νέου Φροντιστηρίου μετὰ τὸν Ἡλίαν Κανδήλην, ὅστις ἀναφέρεται ὁ πρῶτος ἰδρυτὴς τοῦ ἐν Τραπεζούντι Φροντιστηρίου κατὰ τὸ 1778 ἀποσταλεὶς πρὸς τοῦτο, ὡς ἐγράψαμεν ἐν τῇ βιογραφίᾳ αὐτοῦ, ὑπὸ τῶν Ὑψηλάντων. Πιθανὸν εἶναι ὅτι ὁ Σάββας ἐχρημάτισε καὶ μαθητὴς τοῦ Ἡλία Κανδήλη, διότι ἐν ἐπιστολῇ τινὶ τοῦ Σάββα τούτου πρὸς τὸν Κανδήλην, ἣν δημοσιεύομεν κατωτέρω, φέρεται ἡ ἐπιγραφή *Ἡλία τῷ Σεβαστῷ μοι διδασκάλω*, ἀλλὰ κατὰ πᾶσιν πιθανότητα κατὰ τὸ ἔτος 1803 ὅτε τὸ δεύτερον ὁ Ἡλίας ἐσχολάρχησεν ἐν Τραπεζούντι, διότι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν τὸ πρῶτον διδάσκει ἐν Τραπεζούντι ὁ Ἡλίας Κανδήλης ἦτοι ἀπὸ τοῦ 1778 μέχρι τοῦ 1816 παρεμπόπτει διάστημα ὀλοκλήρου σχεδὸν γενεᾶς, ἐν ᾧ ὁ Σάββας ἀνάλαμβάνων τὸ 1816 τὴν σχολαρχίαν τοῦ Φροντιστηρίου μόλις εἶχεν ἀποπερατώσει κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὰς σπουδὰς αὐτοῦ, εἶναι δὲ ἐξ ἄλλου γνωστὸν ὅτι ὅτε τὸ 1823 ἀπέθανεν εὐρίσκειτο εἰσέτι ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς

(*) Ἰστ. Τραπεζ. Σ. Ἰωαννίδου.

ἡλικίας αὐτοῦ, ὥστε κατὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἐδίδασκεν ἐν Τραπεζούντι ὁ Κανδήλης, ὁ Σάββας κατὰ πιθανώτατον λόγον μόλις εἶχε γεννηθῆ.

(*) Ἐγεννήθη δὲ ὁ Σάββας οὗτος εἰς ἄσημόν τι χωρίον τῆς ἐξαρχίας Σουμελᾶ, Σκαλίτα ὀνομαζόμενον, εἰς ὠριαίαν ἀπὸ τῆς μονῆς ἀπόστασιν· διαμένων δὲ παρὰ τινὶ τῶν ἱερομονάχων τῆς μονῆς ἔλαβε τὰ πρῶτα μαθήματα καὶ ἐμορφώθη ὅπως διὰ τῆς ἐν Μοναστηρίῳ διαίτης· ἐνταῦθα συνέλαβε τὴν ἐπιθυμίαν τελειότερας ἐκπαιδεύσεως, εὐρῶν δὲ πρὸς τοῦτο καὶ τὸν ἱερομόναχον σύμφωνον μετέβη εἰς Ἀργυρούπολιν, ὅπου τότε ἕνεκα τῶν ἐν ἐνεργείᾳ μεταλλείων τοῦ ἀργύρου ὑπῆρχεν ἑλληνικὴ Σχολὴ καὶ ἐνταῦθα συνεμαθήτευσεν μετὰ τοῦ μετέπειτα γενομένου Ἀρχιερέως Χαλδίας Σιλβέστρου· ἀλλὰ διαλυθέντος τοῦ σχολείου μετὰ διετῆ αὐτοῦ μαθητείαν ὑπὸ φιλομαθείας κεντώμενος μετὰ λύπης εἶδε διακοπτομένας τὰς σπουδὰς αὐτοῦ καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ἐξακολουθήσῃ αὐτὰς ἔπεισε τὸν προστάτην αὐτοῦ ὅπως ἀποστείλῃ αὐτὸν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἡ Μονή, ὡς μέχρι τοῦδε, διετῆρει διαρκῶς ἓνα ἱερομόναχον ἐν τῷ ἐκεῖ μετοχίῳ αὐτῆς· Ἐνταῦθα διὰ τῆς λιτότητος καὶ τῆς ἀπὸ τοῦ προστάτου αὐ-

(*) Τὰς βιογραφικὰς τοῦ ἀνδρὸς τούτου σημειώσεις παραλαμβάνομεν ἐκ τῶν Ποιτικῶν Π. Τριανταφυλλίδου.

τοῦ χορηγομένης αὐτῷ σμικρᾶς βοηθείας ἐπεραίωσε τὰς σπουδὰς αὐτοῦ παρὰ Νικολάῳ Δογᾶδῃ, σχολάρχῃ τῆς Μεγάλης τοῦ γένους Σχολῆς. Καίτοι ἢ τότε σπάνις τῶν διδασκάλων παρουσίαζεν αὐτῷ πολλὰς ἐπικερδεῖς θέσεις, οὗτος ὅμως ἀντὶ πάσης ἄλλης ἐπροτίμησε τὴν ὑπὸ τῆς πατρίδος προσερχθεῖσαν ἀντὶ εὐτελεστάτου μισθοῦ μόλις ἐπαρκούντος εἰς τὰ ἀπολύτως αὐτοῦ ἀναγκαῖα. Ἐνταῦθα ἐδίδασκεν ἐπὶ πενταετίαν καὶ δι' ἀτύτων πόνων ἐργαζόμενος ἀπὸ πρωῆς μέχρι νυκτὸς ἀνέδειξε πολλοὺς μαθητὰς καὶ οὕτω δι' αὐτοῦ ὁ πρὸς τὴν παιδείαν ζήλος τῶν κατοίκων ἔλαβε γενικώτερον χαρακτήρα· καίτοι δὲ καταδιωχθεὶς πολυτρόπως μετὰ καρτερίας ὑπέμεινε πάντα διωγμὸν οὐδέποτε διανοηθεὶς νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν σχολὴν ἣν διεύθυνε, ὥστε δικαίως ὁ Σάββας οὗτος δύναται νὰ θεωρηθῆ ὁ ἀναμαρρωτῆς τῆς πόλεως καὶ διὰ τὴν καρποφόρον αὐτοῦ διδασκαλίαν καὶ διὰ τὸν πρὸς τὰ γράμματα πόθον ἐν διέδωκεν ἐν τῇ πόλει. Ἐγένετο δὲ θῦμα τῆς ἰδίας φιλοανθρωπίας, διότι νοσηλεύων ξένον τινὰ ἐνδεῆ ὑπὸ τύφου νοσούντα ἐν ἐλλείψει ἰατροῦ, αὐτὸν μὲν ἰεράπευσεν, ἀλλὰ προσβληθεὶς ὁ ἴδιος ὑπὸ τῆς αὐτῆς νόσου ἀπέθανεν ἐν ἀκμῇ τῆς ἡλικίας αὐτοῦ τὸν Μάρτιον τοῦ 1823.

Δημοσιεύομεν κατωτέρω τὴν ἐπιστολήν ἣν ἐπέστειλεν ὁ Σάββας οὗτος πρὸς

τὸν Ἡλίαν Κανδήλην καὶ ὁ βουλόμενος αὐτῆς ἀναγνώσῃ αὐτὴν ὅπως ἴδῃ ὑπὸ π. λ. αἰσθημάτων ἐνεφεροῦντο οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι καὶ ποῖος ζήλος ἐφέλεγε τὴν καρδίαν τοῦ Σάββα Τριανταφυλλίδου· ἡ ἐπιστολὴ ἔχει οὕτω.

« Σάββας Τριανταφυλλίδης
Ἡλία τῷ Σεβαστῷ μοι διδασκάλω
χαίρειν.

« Πολλάκις κοινῇ σκεπτομένοις ἐδόκει, μᾶλλον δὲ οὐκ ἐδόκει, ἀλλ' ὃν ἐφαίνετο ἡμῖν, λίαν κακῶς τὰ ἡμέτερα ἔχοντα, καὶ οὕτω χειρίστα, ὥστε οὐδεμίαν καρδοκείσθαι τὴν ἀναχώρησιν· καὶ ἰδίᾳ λογιζόμενοι τὰ αὐτὰ καὶ ἔτι πλείω ἐπήρχοντό μοι, ὥστε καὶ τὰς ἐλπίδας ἀπολέγεσθαι. Τέως οὖν θεραπείαν τοῦ κακοῦ ἐπινοοῦμενος, ἐξ ἀμηχανῶν ἐπήλυθέ μοι ταῦτα διανοεῖσθαι, ἅπερ καὶ πρὸς αὐτὴν ἀνακοινώσασθαι οὐκ ὤκνησα. Ἐδόκει οὖν, εἰ μὲν ἐν τῷ Φροντιστηρίῳ πέντε (ἱκανοὶ γὰρ οἱ πέντε, μικρῶν ἔτι τῶν ἡμετέρων ὄντων) τὸν ἀριθμὸν πενήτων παιδῶν, οἱ εὐφρέστεροι καὶ δεδοκιμασμένοι ὀρθότητι βίου καὶ δογμάτων πολιτείας, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εὐγλωττοὶ ἐδιδάσκοντο, ἐπὶ συμφωνίᾳ προσέχων τῇ φωνῇ ἀρξαμένους ἀπὸ τῆς ἐγκυκλοπαιδείας καὶ προϊόντας ἐπὶ τὰ τέλει τῶν μαθημάτων, τούτους δὲ ὡσπερ ἐξ ἐράνου τινὸς τῶν φιλοκτηριμῶνων πόλεων καρποῦσθαι τὰ πρὸς τροφήν καὶ περιβολὴν ἐπιτήδεια, λιτοῦς καὶ πολὺ

τῶν λοιπῶν διαλλάττουσαν ἑκατέραν ἔχοντας, ἵνα τὸ στενὸν τῆς διαίτης ἀμφοτέρας παρασκευάσῃ τὰς πτέρυγας πρὸς τὴν τῶν μαθημάτων ἀνάληψίν τε καὶ κατάληψίν, μετὰ δὲ τὴν τῶν μαθημάτων ἀπάρτισιν ἱεροῦσθαι καὶ διδασκάλους διαδέξασθαι, μέρη μέρος τῆς ἀμαθείας εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀναίρεισθαι· οὗτος ἐδόκει μοι τῆς θεραπείας ὁ τρόπος καὶ τῶν ἀπηρητημένων ἡμῖν δεινῶν ἔσεσθαι ἀνακωχὴ καὶ ἀπαλλαγὴ, καὶ οὕτως οὐ παρακινδυνεῦσαι περὶ τὰ καίρια, Θεοῦ συνεργῶντος. Οὐκ ἔστι γὰρ ἄλλως ἀντιμηχανήσασθαι ἀδιασάλευτον τηρηθῆναι (καὶ ταῦτα ἐν τοῖς παροῦσι χρόνοις, ὅτε ἤρξαντο οἱ δυτικοί, ὡσπερ τινὲς τοῦ ἀντιχρίστου ἀπόστολοι, καὶ ἐνταῦθα ἐπιπολεῖσαι) τὸν τῆς πίστεως θέμεθλον, πρὸς τὰς τῶν ἀντιδιαφερομένων προσβολὰς ἀντιτάττεσθαι. Ἄλλως δὲ πῶς οὐκ αἰσχύνῃ πρὸς Θεοῦ! ἄλλοις παραχωροῦντες τοῖς ἡμετέροις καθ' ἡμῶν κεχρηθῆσθαι ὄπλοις; πῶς καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ καθ' ἡμῶν ὀργὴν οὐκ ἐξάπτομεν; πῶς ἂν γνοίημεν τὰ τοῦ Θεοῦ, ὡς δεῖ, μὴ ὄντος διδάσκοντος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ; μὴ ἔχοντες τὸ φῶς, πῶς τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ γνοίημεν; παραδείγματος ὕστεροῦμενοι, ποίους ἂν ἀκολουθήσαιμεν; ἀφρονῶν λαλῶν πῶς ἂν εὐροίμεν τὴν θεραπείαν, μὴ τοὺς ἰατροὺς πρότερον ὅπως τοῦτ' αὐτὸ ἰατροὶ ἔσεσθαι ἐπιμελούμενοι; εἰ γὰρ οἱ θεραπεύειν ἄλλους

ὀφείλοντες ἀνίατα πάσχουσι, τί καὶ προσδοκῆσουσι παρὰ τούτων οἱ πρὸς τούτους ἀφορῶντες ἰάσιμον; ἀνανήψομεν ἄρα μικρὸν τάχα τοι οὕτω τὸ θεῖον ἐξιλεώσομεν καὶ τῇ ἡμῶν ἀσθενείᾳ συνασπιεῖται, καὶ πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἡμᾶς ποιήσει κατ' ὀλίγον εὐγένειαν ἀναδραμεῖν, ἀνακτωμένους καλῶς, ἄπερ κακῶς ἀπωλέσαμεν. Ναὶ πρὸς τῆς εὐσεβείας αὐτῆς, διδάσκαλε, θρέψον ἕνα τούτων τῶν πέντε, καὶ ἀρχῆς παρὰ σοῦ καταβληθείσης, ἐπιγενήσονται καὶ οἱ τέσσαρες· εἰ δὲ οὐ, ἀλλὰ καὶ ὁ εἷς τοῦ μηδενὸς κρείττων. Παρακατάθες ἐν τινι τῶν μοναστηρίων (καὶ ἔσται ἡ Θεοσκέπαστος χρεῖαν ἔχουσα) τὴν πρὸς τὸ σχολεῖον γενησομένην σου βοήθειαν, ἀφ' ἧς τὰ καταναλωθησόμενα πρὸς τροφήν καὶ περιβολὴν προσπορίζεσθωσαν ἐκ τόκου ἐτησίως, καὶ οὕτω ἀποθήσεται ἡ ἐλεημοσύνη καὶ κάμνοντι τῷ σκηνώματι· ἰκανὴ γὰρ τῷ περιόντι καὶ ἀκμᾶζοντι τοῦ πνεύματος αὐτὸ τε στηρίξαι καὶ ἡμᾶς τοὺς ὅλως αὐτῆς περιθάλλει καὶ θρέφει τοῖς νεκταρώδεσι νάμασι τῆς σοφίας αὐτῆς, καὶ εἰς σωτήριον πολλοὺς προσορμησάτω λιμένα.

αωκ. Σεπτ.

Ὁ.ως αὐτῆς ἐξηρτυμένος.

Α. Ι.

ΟΥ ΦΡΟΝΤΙΣ ΙΠΠΟΚΛΕΙΔΗ.

Κλεισθένης ὁ Ἀριστωνύμου τοῦ Μύρωνος, ἄρξας τῆς Σικυῶνος μεταξὺ τοῦ 600 καὶ 560 ἔτους πρὸ Χριστοῦ, ἠθέλησε κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, νὰ δώσῃ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Ἀγαρίστην εἰς τὸν ἀριστον τῶν Ἑλλήνων καὶ τελουμένων Ὀλυμπίων, εἰς τὰ ὁποῖα ἐνίκησε τεθρίπῃ, προεκήρυξεν, ὅστις Ἑλλήνων νομίξῃ ἑαυτὸν ἄξιον νὰ γείνη γαμβρὸς τοῦ Κλεισθέτους, ἃς ἔλθῃ ἐντὸς ἐξήκοντα ἡμερῶν, ἢ καὶ πρότερον, εἰς Σικυῶνα, διότι ὁ γάμος θέλει κυρωθῆ ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τῆς ἐξηκοστῆς ἀρξαμένου ἡμέρας. Ὅθεν συνέρρευσαν εἰς Σικυῶνα πανταχόθεν τῆς Ἑλλάδος μνηστήρες ὅσοι ἐμεγαλοφρόνουν, εἴτε διὰ τὰς ἰδίας εἴτε διὰ τὰς τῶν πατέρων ἀρετὰς· καὶ ἀπὸ μὲν Ἰταλίας ἦλθεν ὁ τρυφηλότερος τῶν Ἑλλήνων, ὁ Συβαρίτης Σμινδαρίδης ὁ Ἴπποκράτους, ἀπὸ δὲ Αἰτωλίας Μάλης, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Τιτόρμου, τοῦ ῥωμαλεωτέρου ἄμα καὶ ἀγριωτέρου τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τῆς ἀφελούς Ἀρκαδίας κατῆλθον Ἀμίαντος ὁ Λυκούργου καὶ Λαφάνης ὁ Εὐφορίωνος· ἀπὸ Θεσσαλίας δὲ ὁ ἐκ τοῦ μεγαλοπρεποῦς τῶν Σκοπαδῶν οἴκου Διακτορίδης ὁ Κρανωνῖος· ἦλθον πρὸς τούτους ἐξ Ἀθηῶν δύο ὀνομαστὶ εὐπατρίδαι, Μεγακλῆς ὁ Ἀλκμαίωνος καὶ ὁ ἐπὶ πλοῦτι καὶ κάλλει ὑπερέχων πάντας τοὺς Ἀθηναίους Ἴπποκλείδης ὁ Τισάνδρου·

ἐξ Ἀργούς, Λεωκίδης ὁ Φεΐδωνος· ἐξ Ἐρετρείας τῆς ἐν Εὐβοίᾳ ὁ Λυσανίας· ἐκ Μολοσσῶν, ὁ Ἄλκιον· ἐξ Ἐπιδάμνου, ὁ Ἀμφίμνηστος Ἐπιστρόφου, καὶ πάλιν ἐξ Ἰταλίας ὁ Σιρίτης Δάμασος Ἀμύριος. Ἐν ὅλοις δώδεκα. Προσελήθοντας δέ, καθ' ὅσον χρόνον ἔμειναν παρ' αὐτῷ, διετέλεσεν ὁ Κλεισθένης φιλοξενῶν μεγαλοπρεπῶς καὶ παρατηρῶν τὸν χαρακτήρα, τὴν ἀνατροφὴν, τὸν τρόπον ἐκάστου· ἰδίως δὲ ἤρεσκον αὐτῷ οἱ ἐξ Ἀθηῶν μνηστήρες, καὶ ἐκ τούτων πάλιν περισσότερον Ἴπποκλείδης ὁ Τισάνδρου, διὰ τε τὴν προσωπικὴν ἀξίαν, καὶ ὡς συγγενῆς τοῦ μεγάλου οἴκου τῶν ἐν Κορίνθῳ Κυβελιδῶν. Τελευταῖον ἔφθασεν ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἔμελλε νὰ τελεσθῆ τὸ συμπόσιον τοῦ γάμου καὶ νὰ ἀποφανθῆ ὁ Κλεισθένης τίνα προκρίνει τῶν μνηστήρων. Τὴν ἡμέραν ταύτην θύσας βοῦς ἐκάτῃ προσεκάλεσεν εἰς κοινὴν εὐωχίαν αὐτοὺς τε τοὺς μνηστήρας καὶ πάντας τοὺς Σικυωνίους· μετὰ τὸ δεῖπνον ἐξηκολούθησεν ὁ πότος· μεταξὺ δὲ διαλεγομένων συζητήσεως γενομένης καὶ περὶ μουσικῆς, ὁ Ἴπποκλείδης παρήγγειλε τὸν αὐλητὴν νὰ αὐλήσῃ εἶδος ὀρχήσεως, τὴν λεγομένην ἐμμέλειαν, καὶ ἤρχισε νὰ χορεύῃ, θέλων νὰ ἐπιδείξῃ τὴν περὶ τούτου ἐπιτηδείτητα. Τοῦτο ἤδη δυσήρεστησε τὸν Κλεισθένη· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ὁ Ἴπποκλείδης διέταξε νὰ φέρωσι

τράπεζαν, και ἀναθῶς ἐπ' αὐτῆς, πρῶτον μὲν ἐχώρευσε λακωνικούς τινας χορούς, ἔπειτα δὲ ἄλλους ἀττικούς, τελευταῖον, στηρίξας τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς τραπέζης και ἀνασηκώσας τοὺς πόδας, ἤρχισε νὰ χειρονομῇ διὰ τῶν σκελῶν. Καὶ μέχρι μὲν τινος ὁ Κλεισθένης, και-τοι ἀποστραφείς τὸν νέον διὰ τὴν ἀνάδειαν, και ἀποφασίσας ὅτι δὲν θέλει βεβαίως προτιμῆσαι αὐτὸν ὡς γαμβρὸν, κατεῖχεν ἑαυτὸν, μὴ θέλων νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἀηδίαν. ὅταν ὁμως εἶδεν αὐτὸν χειρονομήσαντα διὰ τῶν σκελῶν, ἐξέσπασε, και, « ὦ παῖ Τισάνδρου, εἶπεν, ἀπορχήσά γε μὴν τὸν γάμον ». δηλαδή, μὲ τὸν χορὸν σου αὐτὸν ἔχασες τὴν νύμφην· ὁ δὲ Ἴπποκλείδης ἀπεκρίθη ἀμέσως, « οὐ Φροντίς Ἴπποκλείδης »· τὸ ὅποιον ἔκτοτε λέγεται ὡς παροιμία, σημαῖνον, ἀδιὰφορον τοῦτο διὰ τὸν Ἴπποκλείδην.

(Ἱστορία τοῦ Ἑλλ. Ἔθνους,
ὑπὸ Κ. Παπαρηγοπούλου).

Ο ΜΑΝΔΡΑΓΟΡΑΣ.

Τὸ φυτὸν τοῦτο τάσσεται μετὰ τῶν δροκνειδῶν και εἶναι δηλητηριώδες· ἐνέργειαν ἔχει ναρκωτικὴν, δραστικωτέραν μάλιστα τῆς τοῦ δροκνείου ἢ μαγικῶ σπύρχου. Φύεται αὐτόματον εἰς τὰ

δάση και εἰς τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν, ὅπου τοῦ ἡλίου αἱ ἀκτίνες οὐδόπως εἰσδύουσι, πρὸ πάντων δὲ ἀπαντᾶται εἰς τὴν Ἀνατολὴν, Ἰταλίαν και Ἰσπανίαν. Ἡ ρίζα του εἶναι παγεῖα, βλαστικὴ, μακρὰ, ἀτρακτοειδῆς, ἔξωθεν ὑπόλευκος και πολλακίς μὲν ἀπλῆ, ἐνίοτε δὲ διηρημένη εἰς δύο ἢ τρία σκέλη, και ἔχουσα λεπτάς ἴνας τῆδε κακείσε. Φύλλα δὲ ἀναδίδει πολλά, ὠσειδῆ, ἐπιμήκη, ἐστενωμένα εἰς τὴν θάσιν αὐτῶν, μεγάλα, κυματώδη εἰς τὰ ἄκρα, και ἐξαπλούμενα κυκλοτερῶς ἐπὶ τῆς γῆς. Τὰ ἀνθη τοῦ μανδραγόρα εἶναι ὑπόλευκα, λεπτῶς πορφυρίζοντα, μονήρη ἐπὶ μίσχων βραχυτέρων τῶν φύλλων, και γενομένων ἀμέσως ἀπὸ τῆς ρίζης. Ὁ καρπὸς ἐμοιάζει πρὸς μῆλον· εἶναι δὲ ὀλίγον τι μεῖζων κερασίου· κόκκος σαρκώδης, μαλακός, ὑποκύτρινος ὅταν εἴναι ὄριμος, και ὀσμῆς δυσαρέστου, ὡς και ὄλον τὸ φυτὸν.

Διὰ τὴν τριχώδη και διχαλωτὴν ἐνίοτε ρίζαν του, ὁ μανδραγόρας ἐθεωρήθη κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους παρ ὄλων τῶν λαῶν ὡς παρεμφερῆς πρὸς ἀνθρώπινον σῶμα· ἔθεν ὁ Θεόφραστος ἀποκαλεῖ αὐτὸν ἀνθρωπόμορφον, ὁ δὲ Columella τὸν ὠνόμασεν ἡμιάνθρωπον.

Και οἱ μὲν ἀρχαῖοι τὸν μετεχειρίζοντο εἰς σύνθεσιν φίλτρων, ἦτοι ποτῶν μαγικῶν πρὸς ἐμπνευσιν ἔρωτος· οἱ Ἑλληνες εἶχον τὸ ἔρμα μανδραγορί-

ζω, και εἰς τὴν σημασίαν μὲν ἴσως τοῦ μαγεύειν πρὸς ἔρωτα, ἀλλὰ και διὰ τὸν μανδραγορίτην (οἶνον), ποτὸν ὑπνωτικόν, κατασκευαζόμενον ἐκ τοῦ φυτοῦ τούτου. Ἔλεγον δὲ μεταφορικῶς, καθεύδει ὑπὸ μανδραγόραν, ἀντὶ κοιμᾶται βαθύτατον ὕπνον, οὐδεμίαν ἔχων εἰδησιν.

Κατὰ δὲ τὸν μεσαιῶνα, και μόνη ἡ λέξις μανδραγόρας ἐπροξένει φρίκην, ὥσανεὶ σημαίνουσα ἀνθρωπον φυτευμένον εἰς τὴν γῆν. Ἐλέγετο ὅτι ἀπρωπόμενον ἀπὸ τῆς γῆς τὸ φυτὸν τοῦτο, ἐβαλλεφωνῆν. Καὶ ὁμως πᾶς ὅστις τὸν εἶχεν ἐπλούτει και εὐδαιμόνει ἐφ' ὅρου ζωῆς. Ἔρκει νὰ τὸν ἀποθέσῃ ἐντός ἀργυροῦ κιβωτίου, και ὅσα νομίσματα ἐρρίπτει εἰς τὸ αὐτὸ μέρος ἐδιπλασιάζοντο καθ' ἐκάστην. Ἐὰν τὸν ἔφερον εἰς ὃν τόπον ὑπωπτεύοντο ὅτι ἦσαν παρακεχωσμένοι θησαυροί, ὁ μανδραγόρας τοὺς ἀνεκάλυπτε πάραυτα, ὁρμῶν ἐφ' ἑαυτοῦ ἐπὶ τῆς κρύπτῆς. Ἀλλὰ νὰ εὕρη τις μανδραγόραν δὲν ἦτο εὐκόλον· ἔπρεπε νὰ τὸν δρέψῃ ὅπου εὕρισκετο στημένη ἀγχόνη, και τοῦτο μετὰ τινος ἐπφῶδς και ἀγιστείας, κινδυνεύων και νὰ ἀποθῆνῃ, ἐὰν ἐλανθάνετο κατὰτι πράττων τὰ καθεκαστα τοῦ διαγεγραμμένου ἐξορκισμοῦ. Ἰπὴρχεν ὁμως και τρόπος τις ἀσφαλῆς πρὸς ἀποφυγὴν τῶν κινδύνων τούτων· νὰ θάλλῃ σκύλον, ὅστις ν' ἀποσπάσῃ τὸ φυτὸν· ἔπειτα δ' εὐθὺς νὰ τὸ περιτυλίξῃ εἰς σάββανον.

Οἱ μῦθοι εὔτοι και ἄλλοι, οἰκτροὶ μᾶλλον ἢ καταγέλαστοι, ἀπαντῶνται σχεδὸν εἰς πάντα τόπον ἐτι και σημερον.

* * *

ΦΑΣΙΑΝΟΣ Ο ΧΡΥΣΟΒΙΔΗΣ.

Ἦτο ποτὲ... δὲν εἶναι μῦθος ὅτι ἐρχόμεθα νὰ διηγηθῶμεν, ἀλλ' ἱστορία τὴν ὁποίαν παρέδωκεν ἡμῖν μέγας τις ἱστορικός, ὁ Ἡρόδοτος, μάλιστα δὲ ὁ φυσιολόγος Πλίνιος, και ἄλλοι ἀρχαῖοι συγγραφεῖς. Λοιπὸν ἦτο ποτὲ εἰς τινα χώραν τῆς εὐδαιμόνος Ἀραβίας μυστηριώδες τι ὄν, μόνον ἐπὶ γῆς εἰς τὸ εἶδός του, ἀθάνατον, ἂν και ἀπέθνησκεν ἀφοῦ ἔξῃ ἑκατὸν ἔτη, τὸ ἰσχυρότατον τῶν ὄντων ὅσα ἐπλάσθησαν. Εἶχε φόρεμα ἀπαλώτερον τῆς μετάξης, λαμπρότερον τοῦ χρυσοῦ, ἀκτινοβολώτερον τῶν ἀνθράκων και σμαράγδων, ἀντανακλῶν τὰ χρώματα ὅλα τῆς ἰριδος. Τὸ φόρεμα τοῦτο ἐσκέπαζε σῶμα ἄσπιλον, ὡς μὴ γεννηθὲν ἐκ πατρός ἢ μητρός, σῶμα ἄγνόν, ὡς μὴ ἔχον γένος ἄρρεν ἢ θῆλυ, σῶμα αἰθέριον, ὡς συγκείμενον ἐκ στοιχείων προερχομένων ἐκ τῶν ἀκτίνων τῶν ἡλιακῶν. Ὅτε τὸ ὄν, ὅτε τὸ πλάσμα τοῦτο, τὸ πάσης τελειότητος πρότυπον, ἐβάλλε τὴν μελωδικὴν αὐτοῦ φωνὴν, ἢ καλλονὴν του και τηλικαύτη οὔσα ἐλησημονεῖτο, και ὄλον

ἐφείλκυε τὸν θαυμασμόν [τὸ] μέλος του. Λαλοῦν, ἐλάλει σοφίαν καὶ προέλεγε τὰ μέλλοντα. Καὶ ἐκατοίκει μὲν εἰς τὴν γῆν, ἀλλ' ὅπου ἂν ἤρχετο, μειδιῶσα πρὸς αὐτὸ ἡ φύσις ἐστάλαζεν εἰς τὸν κάλυκα τῶν ἀνθέων γλυκεῖαν ὀρόσον ἵνα αὐτὸ ποτισθῆ, ἂν ἐδίψα, ἡ φύσις ἐξετόπιζε τὰς ἀκάνθας τῶν ἀρωματικῶν δένδρων ὧν αὐτὸ ἔτρωγε τοὺς καρπούς, ἡ φύσις ἐπλήρου τὸν ἀέρα διὰ τῶν ἠδίστων εὐωδιῶν τῆς Ἀραβίας. Τὸ αὐτὸ τοῦτο πλάσμα ἐτέρπετο ἀνυψούμενον καὶ εἰς τὸν οὐρανόν, ὅπως πλησιάσῃ πρὸς τὸν ἥλιον, τὸν ὁποῖον ἐνόμιζε πατέρα του· τότε δὲ προεπέτων αἱ αὔραι, οἱ ζέφυροι ὑπεβάσταζον τὰς πτέρυγας του τὰς χρυσαῖς, καὶ αἱ νεφέλαι ἀπεδίδρασκον ὀπίσω τοῦ ὀρίζοντος.

Πάντα ὁμως τὰ ἐν τῇ φύσει ἐπειδὴ χρεωστοῦν ν' ἀποθνήσκωσι, δὲν ἤθελε τὸ πλάσμα τοῦτο, ἀφοῦ μάλιστα ἐδίδασκε τοὺς ἀνθρώπους τὴν σοφίαν, νὰ διαψεύσῃ τὴν τῆς θεότητος. Ὁλὴν ἐκατονταετίαν διέτῃρει τὰς χάριτας ὅλας καὶ τὰς δυνάμεις ὅλας τῆς νεότητος· ἀλλ' ὅτε ὁ ἥλιος ἐξεπλήρου τὴν αἰώνιαν του περιστροφὴν, ὅτε ἐπανήρχετο εἰς τὸ αὐτὸ ὡς πρὸς τὴν γῆν σημεῖον τοῦ οὐρανοῦ, τότε τὸ θεῖον πλάσμα ἤγειρε πυρὰν, συνάγων τὰ τιμαλφέστατα τῶν ἀρωματικῶν ξύλων, ἀνέβαινε ἐπ' αὐτῆς, καὶ ἐκελάθει κελάδημα μελαγχολικόν, ἐξ οὗ καὶ τὰ θηρία αὐτὰ κατενύσσοντο. Καὶ τότε αἱ κτίς ἡλίου ἐπὶ τῆς πυρᾶς κατερχομέ-

νη τὴν ἤναπτε, καὶ πλέον ἠκούετο μόνον ὁ σπινθηρισμὸς τῶν φλογῶν, πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀναδιδουσῶν τὰς κόμας, καὶ ἐκ τῶν τοσοῦτων τελειοτήτων οὐδὲν ἄλλο ἀπελείπετο, πλὴν σωροῦ τιнос τέφρας ἐλαφρᾶς.

Ἄλλ' ἐν ταύτῃ τῇ τέφρᾳ ἐνυπήρχε τι σκωλήκιον, τὸ ὁποῖον μετεβάλλετο ἐν τὸς ὀλίγου καιροῦ εἰς ὧν ἀκτινοβόλον τὴν λευκότητα. Ἄφοῦ δὲ αὐτὸ ἐξωογονεῖτο ὑπὸ τοῦ παμφαοῦς τῆς ἡμέρας ἀστρου, τὸ κέλυφός του ἐξεκολάπτετο, καὶ οὕτως ἐξήρχετο πάλιν εἰς τὸ φῶς ὁ φοῖνιξ, ἀκμαῖος τὴν ζωὴν καὶ τὴν νεότητά καὶ τὸ κάλλος, ὅπως ἐπὶ ἕτερα ἐκατόν ἔτη κινή τὸν θαυμασμόν τὸν ἀνθρώπων ὅσοι κητύχουν νὰ τὸν ἴδωσι.

Καὶ τοι ἀθάνατος ὁ φοῖνιξ ἔζησε μόνον ἐπὶ τῶν μυθικῶν χρόνων· βραδύτερον ὁμως, ὅτε ἐπῆλθεν ἡ ἱστορία, ἡ ὑπαρξίς τοῦ πτηνοῦ τούτου κατέστη προβληματική· ἀκολούθως δὲ, ὅτε ἐπεμβῆκεν ἡ κριτικὴ εἰς τὴν ἱστορίαν, τὸ τεράστιον πτηνῶν ἔπαθεν, ὅ,τι καὶ ἡ σφίγξ καὶ τὸ ὄρνειον ῥόκ, ζῶα καὶ ταῦτα μυθώδη, κατοικοῦντα εἰς τὰς αὐτὰς ἐκείνας χώρας τῆς γῆς. Ἀπέκτειναν καὶ αὐτὸν οἱ ἄνθρωποι.

Δηλαδή, — εἶπομεν ἀπέκτειναν· ἀπατώμεθα· διότι καὶ τὸ ὄρνειον ῥόκ τῆς Γηουλιστάνης καὶ ὁ φοῖνιξ τῆς Εὐδαίμονος Ἀραβίας ἀπλῶς μετηνάστευσαν· καὶ τὸ μὲν ἀνευρέθη ὑπὸ τοῦ φυσιολόγου Οὐμβόλδου εἰς τὰς Κορδιλιέρας, τὰ

ὄρη τῆς νοτίου Ἀμερικῆς, μετονομαζόμενον κόνδωρ, τὸ δὲ εἰς τὴν Κίναν ὑπὸ τοῦ Κυβιέρου, ἀναγνωρίσαντος αὐτὸ ὑπὸ τὸν χρυσοειδῆ φασιανόν. Πῶς τὸ πρῶτον δὲν ἀναρπάξει πλέον ἐλέφαντας εἰς τοὺς ὄνυχάς του, καὶ πῶς τὸ δεύτερον κατέστη θνητὸν, καὶ μόνον ὅταν περασθῆ εἰς τὸν ὄβελόν καίεται, ἐὰν ὁ μάγειρος τύχη ἀμελής· πῶς συνέβη νὰ εὐρεθῶσιν ἀμφοτέρα εἰς τὰς ἀπωτάτας ἐκείνας καὶ ἀγνώστους εἰς τὴν φύσασαν αὐτὰ γῆν χώρας, ἀγνοοῦμεν, ὡς ἀγνοοῦσι τοῦτο καὶ οἱ εἰρημένοι φυσιολόγοι· τοῦτο ὁμως δὲν σημαίνει τίποτε, ἀφοῦ τὰ ἀνεγνώρισαν· πρᾶγμα ἄλλως τε εὐκολον, ὡς θὰ κρίνῃ ἕκαστος ἐκ τοῦ φοῖνικος. — Καὶ λοιπόν·

Ὁ χρυσοειδῆς φασιανός, ἡ φασιανός τῆς Κίνας, ἡ φασιανός ὁ τρίχρωμος, εἶναι πτηνὸν ἐκ τῶν μάλιστα ἀξιοθαυμάστων διὰ τὴν ὠραιότητα τῶν πτερῶν του. Ταῦτα εἰς μὲν τὴν κοιλίαν εἶναι φλόγινα, εἰς δὲ τὴν κεφαλὴν σχηματίζουσι χαριέστατον λόφον χρυσοειδῆ, ὅστις συνήθως μὲν κλίνει ὀπίσθεν τῆς κεφαλῆς, ὡσάκις δὲ τὸ πτηνὸν κατέχεται ὑπὸ πόνου πολλοῦ ἢ ὀργῆς, ἀνορθοῦται καὶ συγχρόνως ἀναπτύσσεται. Ἡ ἴρις τῶν ὀμμάτων του, τὸ ῥάμφος, οἱ πόδες καὶ οἱ ὄνυχες εἶναι κίτρινα· περὶ τὸν τράχηλόν του φέρει (τοῦτο εἶναι ὠραιότατον καὶ περιεργότατον) μεγάλην περιδερίδα πορτογαλλόχροον μετὰ κύκλων μελάνων. Τὰ ἄνω τῶν γότων του εἶναι

πράσινα· τὰ δὲ κάτω καὶ τὸ ὀροπούγιον κίτρινα· αἱ πτέρυγες ἐρυθραὶ μετὰ ὠραίας τινὸς κυανῆς κηλίδος· τέλος, ἡ οὐρά αἰθῆ μετὰ στιγμάτων φαιῶν, οὐρά μακροτάτη, κλιμακωτὴ, καὶ τῆς ὁποίας οἱ ταρσοί, διπλοῦνται εἰς δύο ἐπιφανείας ἕκαστος, συνεπιτίθενται ὡς τὰ κεραιμίδια στέγης.

Ἡ θήλεια, ὡς καὶ αἱ τῶν ἄλλων φασιανῶν, οὐδεμίαν ἔχει ὁμοιότητα πρὸς τὸν ἄρρενα. Ἡ οὐρά τῆς εἶναι βραχυτέρα· στερεῖται δὲ περιδερίδος, καὶ τὸ πτέρωμα τῆς εἶναι ἄλλως πως διαπεποιικιμένον διὰ χρωμάτων φαιῶν καὶ αἰθῶν.

Ὡς εἶπομεν, ὁ χρυσοειδῆς φασιανός κατάγεται ἐκ τῆς Κίνας· καὶ ἐκεῖ ὁμως ὡς ἐν Εὐρώπῃ εὐρίσκεται μόνον εἰς τοὺς ὀρειθῶνας· οὐδέποτε εἶδον αὐτὸν οἱ περιηγηταὶ εἰς τὴν ἀγρίαν του κατάστασιν, καὶ ἐνεκα τούτου ἀγνοοῦνται τὰ ἐν αὐτῇ ἡθῆ του. Κατὰ τὸν Βυφφῶνα, ὁ χρυσοειδῆς εἶναι αὐτὸς ὁ κοινὸς φασιανός, διαφέρων μόνον κατὰ τὸ πτέρωμα. α Ἀμφοτέροι, λέγει, ἀνήκοντες εἰς τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν ἐχωρίσθησαν πρὸ πολλοῦ χρόνου, καὶ οὕτως ἐσχημάτισαν δύο διάφορα εἶδη· ἀλλ' ὁμως ἀναγνωρίζουσιν ἀλλήλους συναπαντώμενοι, ἐπειδὴ συνοικιοῦνται, συζεύγνυνται καὶ γενῶσι· μόνον δὲ οἱ γόνιοι αὐτῶν κατὰ τι μετέχουσι τῆς στειρώσεως τῶν ἡμιόνων, ἐξ οὗ μαρτυρεῖται ἡ ἀρχαιότης τοῦ χωρισμοῦ τῶν δύο εἰδῶν. »

Εἰς τὴν θήλειαν συμβαίνει τι παράδοξοτατον, ἄγνωστον ἐπὶ τῶν ἄλλων ὀρνίθων. «Τοῦ καιροῦ προϊόντος, λέγει πάλιν ὁ Βυφφών, ἡ θήλεια τοῦ χρυσοειδοῦς φασιανοῦ, ὠραίζεται ὡς ὁ ἄρρη. Ὡφθη πραγματικῶς ἐν Ἀγγλίᾳ, παρά τῃ μυλαίδη Ἔσσεξ, τοιαύτη τις εἰς ἣν μετεβλήθη βαθμηδὸν ἐντὸς ἐξαετίας τὸ ἄχαρι σκολοπακοειδὲς χρώμα, γενόμενον ὡς τὸ τοῦ ἄρρενος, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ καταήνησε νὰ μὴ διακρίνεται, εἰ μὴ ἐκ τῶν ὀμμάτων καὶ τοῦ μήκους τῆς οὐρᾶς. Ἐβεβαιώθη δὲ ὑπ' ἀνθρώπων ἀξιοπίστων, οἵτινες περιεργάσθησαν τὰ πτηνὰ ταῦτα, ὅτι ἡ τοῦ χρώματος μεταβολὴ συνέβαινεν εἰς τὰς πλείστας τῶν θηλειῶν, ἀρχίζουσα ὅτε ἐγίνοντο τετραετῆς, καὶ εἰς τὴν ἡλικίαν των ταύτην ὁ ἄρρη τὰς ἀπεστρέφετο καὶ τὰς κακομετρεῖτο. Τότε λοιπὸν ἐφύοντο καὶ εἰς αὐτὰς οἱ στενόμακροι ἐκεῖνοι ταρσοί, οἵτινες συνακολουθοῦσι τὰ πτερὰ τῆς οὐρᾶς τοῦ ἄρρενος. Ἐνὶ λόγῳ, καθόσον προέβαινον εἰς ἡλικίαν, καθίσταντο ὅμοιοι πρὸς τὸν ἄρρηνα, ὡς ἄλλως τε παρατηρεῖται τοῦτο κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον καὶ εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ ζῶα.»

Κατ' ἄλλους, αἱ τοιαῦται μεταβολαὶ χρωμάτων συμβαίνουσι μόνον εἰς ὅσα τῶν ζῶων κατέστησαν χειροῆθη τέλος δὲ ἄλλοι φρονοῦσιν ὅτι, ἐπειδὴ παραρρέχεται καιρὸς πολὺς ἕως ἔλθῃ ὁ φα-

σιανὸς εἰς ἡλικίαν ὄριμον, καὶ μόλις τριετῆς γενόμενος ἀρχίζει ν' ἀποκτᾶ τὰ ὠραία του χρώματα, διὰ τὰ ὁποῖα συγκρίνεται μετὰ τοῦ φοίνικος, ἐνδέχεται οἱ τοὺς ὁποῖους ἀναφέρει ὁ Βυφφών νὰ ἐξέλαβον ὡς θηλείας φασιανοῦς ἄρρηνας, φοροῦντας εἰσέτι τῆς νεότητός των τὴν στολήν.

Ὁ χρυσοειδὴς φασιανὸς τρέφεται, ὡς ὁ ἀλεκτρυὼν καὶ ἡ κόττα, ἐκ παντός εἶδους κόκκων, ἐξ ἐντόμων, πρὸς δὲ καὶ ἐκ κρέατος. Εἰς ἓνα πολλάκις δίδονται πέντε καὶ ἐξ ἡθελιαί, αἵτινες ἀρχίζουν νὰ γεννῶσιν ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς ἡλικίας των, δίδουσαι συνήθως 12 ἕως 15 ὠά, μᾶλλον τῶν τοῦ κοινοῦ φασιανοῦ ὑπέρυθρα, καὶ παρεμφέροντα ὀλίγον τι πρὸς τὰ τῆς μελεαγρίδος· τότε δὲ κἀθηνται καὶ ἐπωάζουσιν. Ἄλλ' ὅπως γεννήσωσι περισσότερα, συνήθως τὰς ἀφαιροῦσι καθόσον γεννῶνται, ἐπειδὴ ὑπερτιμῶνται ταῦτα τὰ ὠά, καὶ τότε γεννῶσι 30 ἕως 40, μετὰ τὸν χειμῶνα πάντοτε. Βάλλουσι γηραιάν τινα κότταν νὰ τὰ ἐπωάζῃ, ἐπειδὴ αὕτη ἀνατρέφει κάλλιστα τοὺς νεοσσούς, μάλιστα δὲ ἂν κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας φροντίζει τις νὰ τοῖς ῥίπτῃ ἀρμυδιὰν τροφήν, ὡς ὠά μυρμηκῶν, ἢ, ἐν ἐλλείψει τοιούτων, λευκώματα ὠῶν καλῶς θρασθέντων, κατακεκομμένα μετ' ὀλίγης ψίχης ψωμίου καὶ καρδίας βοός. Ὀλίγον δὲ ἀροῦ αὐξηθῶσιν οἱ νεοσσοὶ καὶ μάθουν νὰ διακρίνωσι τὸν κόκκον τοῦ

κεγχρίου, τοῖς παύεται ἡ τροφή αὕτη.

Εἰς τρία τινὰ πρέπει νὰ προσέχη ἀσθηρῶς ὁ θέλων ν' ἀνατρέψῃ φασιανοὺς ἐπιτυχῶς· α', νὰ τοὺς προφυλάττῃ ἀπὸ τοῦ ἐλαχίστου φύχους· β', ὡσαύτως καὶ ἀπὸ πάσης ὑγρασίας νὰ τοὺς ἀπομακρύνῃ· γ', νὰ τοῖς δίδῃ ὅσον πλεῖστον ἀέρα καὶ φῶς. Ὁ τηρήσων τοὺς τρεῖς τούτους ἀνυπερθέτους ὄρους πάντως θὰ εὐδοκίμησῃ, ὅπως ἴητε καὶ ἂν πράξῃ κατὰ τὰ ἄλλα.

Ὁ φασιανὸς ζῆ συνήθως 7 ἕως 8 ἔτη. ὁ Βυφφών ἀναφέρει ὅτι ἔζησέ τις ἄρρη 15 ἔτη παρά τινι φίλῳ του. Τὸ περιέργον εἶναι, ὅτι καὶ ὁ χρυσοειδὴς φασιανὸς ἔχει κρέας καλὸν εἰς τὴν γεῦσιν ὡς ὁ κοινός, ὅτι εἶναι εὐρωστότερος μάλιστα, καὶ ἀνατρέφεται εὐκολώτερον καὶ ἐν τοσοῦτῳ εἰς τὴν Εὐρώπῃν δὲν ἡσχολήθησαν εἰσέτι νὰ τὸν πολλαπλασιάσωσιν, εἰ μὴ ὡς σπάνιον καὶ ὠραῖον πτηνόν.

* *

ΜΩΣΑΙΚΟΝ.

Ὁμολογουμένως μόνοι οἱ Ἀγγλοὶ εἶναι λαμπροὶ διὰ τὰς ἐφευρέσεις των. Ἐσχάτως τέκνον τι τῆς Ἀλβιόνος ἐφευρε τὴν ἐξῆς μηχανήν, ἣτις δύναται νὰ κληθῇ αὐτοκτορικὴ μηχανή.

Αὕτη εἶναι κομφὴ καθέδρα καθ' ὅλους τοὺς κανόνας τῆς τέχνης κατασκευασμένη.

Ἐὰν ἀηδιάσατε τὴν ζωὴν, κατακλίθεσθε νωχελῶς ἐπὶ τῆς καθέδρας ταύτης.

Πάραυτα ἕκ τινος μικρᾶς κρύπτῃς τοῦ ἐρεισινῶ του ἀναπέμπεται μεθυστικὴ εὐωδία ὡς ναρκωτικὸν ἰσχυρόν. Μόλις δὲ ἀρχίσετε νὰ ναρκουθεῖτε, καὶ πιεζομένου ἐλατηρίου τινὸς ὑπὸ τοῦ βάρους τοῦ σώματος, παρουσιάζονται ὀκτῶ σωληνες πολυκρότου.

Πάραυτα ὀκτῶ ἐκφυρσοκροτήσεις ἀκούονται, δύο σφαῖραι εἰσέρχονται εἰς τὴν καρδίαν, δύο εἰς τοὺς πνεύμονας, δύο εἰς τὴν κοιλίαν καὶ αἱ δύο τελευταῖαι σᾶς σκορπίζουν τὸν ἐγκέφαλον εἰς τὸν ἀέρα.

Τὸ μέσον εἶναι ἀπλοῦν, ἀλάνθαστον ὀλιγοῦξοδον. Δηλαδή ἔχει ὅλας τὰς ἀρετάς. Δὲν σᾶς ἔρχεται ὄρεξις νὰ δοκιμάσητε;

Ἡ ἐν Ἀγγλίᾳ συζυγικὴ εὐδαιμονία.

Τίς δὲν ἐβαρύνθη ἀκούων πάντοτε νὰ προβάλλεται ἡ Ἀγγλία ὡς πρότυπον πασῶν τῶν ἀρειῶν. Ἡ ἀγγλικὴ ἐλευθερία ἀπ' ἐδῶ, ἡ ἀγγλικὴ ἠθικὴ ἀπ' ἐκεῖ! Καὶ τοῦτο καὶ τὸ ἄλλο.

Ὡ! κύριε, ἡ ἀγγλικὴ οἰκογένεια!... ἄχ! κυρία, τὰ ἀγγλικά ἀνδρόγυνα!...

Ἄν θέλετε νὰ ἴδετε ὅλην τὴν εὐδαιμονίαν τῶν ἀγγλικῶν συνοικεσιῶν, ἀναγνώσατε, παρακαλῶ, τὴν ἀκόλουθον στατιστικὴν μέλους τινὸς τοῦ Κοινοβουλίου περὶ τῆς συζυγικῆς καταστάσεως τῆς πόλεως τοῦ Λονδίνου καὶ τῆς κομητείας τοῦ Μιδλεσεξ.

Γυναῖκες ἀφήσασαι τοὺς συζύγους των 1872. Ἄνδρες ἀφίσαντες τὰς συζύγους των 2371. Ἄνδρόγυνα διαζευχθέντα· 4720. Ἄνδρόγυνα ζῶντα ἐν αἰωνία διαμάχῃ 191,023. Σύζυγοι μισούμενοι ἀμοιβαίως, ἀλλὰ κρύπτοντες τοῦτο εἰς τὸ φανερόν 162,315. Σύζυγοι ζῶντες ἐν ἀπολύτῳ ἀδιαφορίᾳ ὁ εἰς πρὸς τὸν ἄλλον 510,152. Ἄνδρόγυνα εὐτυχῆ κατ' ἐπιφάνειαν 1,102. Ἄνδρόγυνα σχετικῶς εὐτυχῆ 115. Ἄνδρόγυνα τφόντι εὐτυχῆ 12.

Δώδεκα μόνον ἀνδρόγυνα εὐτυχῆ! Ἄλλ' αἱ Ἀθηναίαι, αἱ Ἀθηναίαι τὰς ὁποίας ἐσυνειθίσσαμεν νὰ κακολογῶμεν ἔχουν πολὺ περισσότερα.

(ἐκ τῆς Πρωίας.)

ΠΕΡΙ ΦΙΛΙΑΣ.

Τὸ ἀγνότερον αἶσθημα ὅπερ γεννᾶται ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου πρὸ πάντων εἰς τὴν πρώτην τοῦ βίου χαραυγὴν εἶναι ἡ φιλία. Ὁ ἄνθρωπος ἐγεννήθη ζῶν κοινωνικὸν καὶ ἐξ ἐνστίκτου καὶ φυσικῆς ἀνάγκης ἔρχεται εἰς κοινωνίαν μετὰ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων, διότι μόνον ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐπικοινωνίᾳ δύναται νὰ συνταχθῇ εἰς πολιτείαν καὶ νὰ πολιτισθῇ ἀναπτύσσων τὰ προτερήματα, δι' ὧν ἐπρόκεισεν αὐτὸν ἡ φύσις. Ἐρχόμενος λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος εἰς σχέσιν καὶ συνάφειαν μετὰ τῶν ἄλλων αἰσθάνεται ἰδιαιτέ-

ραν πρὸς τινὰς κλίσιν συνάπτων ἰδιαιτέραν μετ' αὐτῶν σχέσιν, ἐξ ἧς κατὰ διάφορον βαθμὸν γεννᾶται ἡ φιλία.

Ἡ φιλία προϋποτίθῃσιν ὁμοιότητα χαρακτήρων ἢ ταυτότητα φρονημάτων διὰ τοῦτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, γεννᾶται μετὰ ὁμοίων κατὰ τὴν τάξιν καὶ κατὰ κοινωνικὴν θέσιν ἀνθρώπων. Ἐρχονται δὲ οἱ τοιοῦτοι εἰς στενότεραν πρὸς ἀλλήλους συνάφειαν καὶ γνωρίζονται μᾶλλον τῶν ἄλλων πρὸς ἀλλήλους. Πόσοι ἐν τούτοις προσαγορεύονται φίλοι καὶ πόσοι ἀρέσκονται νὰ λέγωσι ὅτι συνδέονται διὰ τοῦ ἱεροῦ τῆς φιλίας δεσμοῦ χωρὶς οὐδεμίαν πραγματικὴν ὑπόστασιν νὰ κρύπτῃ ὁ ὄγκος τοῦ ὀνόματος; ἡ ἀληθὴς φιλία σπανία, ὡς ἀδάμας, εἶναι πολύτιμος ὄσον πολύτιμον εἶναι καὶ τὸ μέταλλον τοῦτο· διότι μόνη αὕτη παρηγορεῖ ἡμᾶς εἰς τὸ πέλαγος τῶν συμφορῶν, βοηθεῖ ἡμᾶς εἰς τὰς δυστυχίας· ὅταν δὲ ἡ ἀμείλικτος μᾶς καταδιώξῃ Βέμαρμένη καὶ τὰ πάντα περὶ ἡμᾶς βλέπωμεν ζοφερά καὶ μαῦρα χωρὶς οὐδεμίαν ἐλπίδος ἀκτίς νὰ ὑποφώσκῃ μακρόθεν, μόνον ἡ ἀληθὴς φιλία παραμένει πιστὴ ἡμῶν σύντροφος καὶ συνἀκόλουθος, μία δὲ μόνη συμβουλή ἀληθοῦς φίλου δύναται νὰ ἐξαγάγῃ ἡμᾶς ἐκ τοῦ σκότους καὶ τῆς ἀπελπισίας καὶ νὰ ἴδωμεν ἀντὶ βαράθρου φωτεινότερον περὶ ἡμᾶς καὶ λαμπρότατον ὀρίζοντα ἐλπίδος καὶ χαρᾶς.

εἶναι δὲ ἡ δυστυχία τὸ κάλλιστον τῆς φιλίας κριτήριον, ὀρθότατον δὲ κατὰ τοῦτο τὸ ἀρχαῖον λόγιον «τὸν μὲν χρυσὸν ἐν πυρὶ δοκιμάζομεν, τοὺς δὲ φίλους ἐν ἀτυχίαις». Καὶ τῷ ὄντι ἡ δυστυχία ἀποκαλύπτει τὴν καρδίαν τοῦ φίλου καὶ τὸ ἐλαττήριον τῆς φιλίας αὐτοῦ· διότι ἡ φιλία ἔχει πλεῖστα ἐλαττήρια. Τὸ συμφέρον, τὴν ἡδονὴν, τὴν ὑλικὴν ἀπόλαυσιν ἢ καὶ ὠφέλειαν, ὅ,τι δῆποτε δὲ καὶ ἂν εἴπωμεν εἰς τὴν λέξιν *συμφέρον* ἐμπειρικλείονται τὰ πάντα διότι, τὸ *συμφέρον* ἔχει πολλὰς καὶ ποικίλας ἐκδοχὰς καὶ ὑποστάσεις. Ἡ τοιαύτη φιλία εἶναι ἐφήμερος καὶ παύει ἅμα παύσῃ καὶ τὸ κινεῖν αὐτὴν ἐλαττήριον. καὶ διὰ τοῦτο σπανίως ἀποκτῶσι φίλους ἀληθεῖς οἱ πλούσιοι, οἱ ἰσχυροὶ· ὁ πλοῦτος, ἡ δύναμις ἢν κέκτηνται εἶναι *μαγνήτης*, ὅστις ἔλκει τοὺς φίλους καὶ τὸ συμφέρον *ἐλαττήριον* ὅπερ ὠθεῖ τούτους πρὸς ἐκείνους· ὅθεν ὅταν ὁ πλούσιος ἐκ καταδρομῆς τῆς τύχης ἀπολέσῃ τὸν πλοῦτον αὐτοῦ θέλει ἀφεύκτως ἀπομονωθῆ, θέλει δὲ τότε πρῶτον κατανοήσῃ ὅτι ἡ πληθὺς τῶν φίλων οἵτινες περιεστοίχουν αὐτὸν εἰς τὰς ἡμέρας τῆς εὐτυχίας ἦτο μυστάρων παρασίτων ἄθροισμα· ὁ δὲ ἰσχυρὸς ἀπολέσας τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν δύναμιν οὐδένα θέλει εὔρει συλλυπούμενον καὶ παρηγοροῦντα αὐτὸν ἐν τῇ δυστυχίᾳ του· οἱ φίλοι οἵτινες ἐξεθείαζον αὐτὸν εἰς

τὰς λαμπρὰς τῆς παντοδυναμίας του ἡμέρας θὰ ἀποδειχθῶσιν ὅτι ἦσαν κόλακες αἰσχροὶ τὴν ὑπεροχὴν καὶ τὴν εὐημερίαν αὐτοῦ φιλοῦντες οὐχὶ τὸ ἄτομον· ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν λοιπῶν τῆς κοινωνίας μελῶν ἡ φιλία δὲν ἔχει τόσην ἔκτασιν καὶ δὲν φέρει πολυλάκις τὸ ὄνομα ἐπαξίως τοῦ πράγματος· ἡ παραδειγματικὴ τοῦ Πατρόκλου καὶ τοῦ Ἀχιλλέως, τοῦ Ὁρέστου καὶ Πυλάδου φιλία σπανίως ἀπαντᾶται ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, ὃν διέπει ἡ ὕλη καὶ τὸ συμφέρον· οἱ νῦν ἄνθρωποι εἶναι ἄτομα ἅπερ συνδέει προφανῆς εἴτε ὀπισθόβουλος τοῦ συμφέροντος σκέψις, ὃ δὲ τοιοῦτος μετὰ τῶν ἀτόμων σύνδεσμος καλεῖται τανῦν φιλία. Τὴν κιβδηλείαν τοῦ ὀνόματος ἀκολουθεῖ ἀναγκαίως ἡ νοθεῖα τοῦ πράγματος καὶ τοῦτο βλέπομεν ὅτι συνέβη καὶ εἰς τὴν *φιλίαν*. εἶναι δυνατόν νὰ ἦναι ἀληθεῖς φίλοι οὗς τανῦν προσαγορεύομεν διὰ τοῦ ὀνόματος τούτου; ὡς μὴ ἤρκει δὲ τοῦτο «φίλτατε, λέγομεν, πῶς ἔχεις εἰς τὴν ὑγείαν»; σχετικόν, ὅστις οὔτε τὸ ὄνομα τοῦ φίλου δύναται ἐπαξίως νὰ φέρῃ. Ἐν τούτοις ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκην φίλου πιστοῦ καὶ εἰλικρινοῦς, ὅστις νὰ παρακολουθήσῃ αὐτὸν εἰς τὰς δυστυχίας του ἔχει ἀνάγκην φίλου πιστοῦ καὶ συνετοῦ ὅστις εἰς τὰς ζοφεράς τοῦ βίου ἡμέρας καὶ εἰς ἀπέλπιδον στιγμὴν νὰ παρηγορήσῃ καὶ συμβουλεύσῃ αὐτόν· μόνον δὲ ὁ πλούσιος ἔρει-

ρος τοῦ προγράμματος, δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἀμέσως καὶ ἄνευ προσωπικῆς τῶν σχολειακῶν ἀναγκῶν μελέτης· αἰτία δὲ τούτου εἶναι καὶ ἡ συχνὴ τῶν διευθυντῶν ἀλλαγὴ· πᾶσα βελτίωσις καὶ μεταρρυθμίσις ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ προσώπου δύναται νὰ γείνη, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοῦτο παρουσιάζεται ἀνάγκη τοῦ ἀπαιτουμένου πρὸς μελέτην χρόνου. Παρατηροῦμεν δὲ πρὸς τούτοις ὅτι καὶ τὸ πρόγραμμα τῶν Γαλλικῶν μαθημάτων ἔφθασεν εἰς τὴν ἐφικτὴν τελειότητα καὶ ὁ τελειόφοιτος δύναται ἤδη νὰ λάβῃ τὴν ἀναγκαίαν πρὸς κοινωνικὴν αὐτοῦ χρεῖαν γνῶσιν τῆς Γαλλικῆς· νομίζομεν δὲ ὅτι ὁ μὴ ἐκμαθὼν τὴν μητρικὴν αὐτοῦ γλῶσσαν ἐλάχιστα δέον νὰ σκεφθῇ πρὸς ἐκμάθησιν ξένης γλώσσης ἢν οὔτε τελείως δύναται νὰ ἐκμάθῃ οὕτω, οὔτε γνωρίζομεν εἰς τί εἶναι δυνατόν νὰ χρησιμεύσῃ αὕτη εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον τῆς ἡμετέρας πόλεως· ταῦτα γράφομεν διότι ἀπίθανον δὲν εἶναι νὰ εὑρεθῶσι τινὲς πρεσβεύοντες ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς γαλλικῆς δέον νὰ ἀρχεταί μετὰ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ ἕως ἕως εἰς πᾶν ἄλλο σχολεῖον ἢ εἰς σχολεῖον Ἑλληνικόν.

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐτελέσθησαν ἐν Πλατάνοις οἱ γάμοι τοῦ κ. Ἰωάνν. Σπ. Κυπριανίδου μετὰ τῆς χαριτοβρίτου νεάνιδος Αἰκατερίνης Ἀλεξάν

δρίδου· Παράνυμφος αὐτῶν ἦν ὁ κ. Δαυνὴλ Ξιφιλῆνος.

— Ἀφίκετο ἐκ Ῥωσσίας ὁ ἡμέτερος συμπολίτης κ. Παναγ. Ἀργυρόπουλος.

Λύσις τῆς διπλῆς ἀκροστιχίδος.

Μέ μ ω Ν

Α ρ θ η λ Α

Ν έ σ τ ω Ρ

Ἡ χ Ω

Σ ί μ ω Ν

Πρῶτος ἔλυσε τὴν ἀνωτέρω ἀκροστιχίδα ὁ κ. Νικ. Γιγαντίδης καὶ ἔλαβε τὸ προταθὲν γέρας· δεύτερος δὲ ὁ κ. Χ. Π. Ξενίδης.

☞ Ὁ κ. Κ. Χρυσοστομίδης ἐπὶ δεκαετίαν διδάξας εὐδοκίμως ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Φροντιστηρίῳ ζητεῖ παραδόσεις ἐπὶ μετρίᾳ ἀμοιβῇ. Πληροφορίαι δίδονται εἰς τὸ γραφεῖόν μας.

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ.

Εἰς τὴν πρώτην σελίδα τοῦ προηγουμένου φύλλου ἀντὶ τεύχος 4 ον ἀνάγνωθε τεύχος 6 ον.

